

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

© Министерство на правосъдието на Република България, mjs.bg. Разрешението за повторно публикуване на този неофициален превод е предоставено единствено за целите на включването му в базата данни HUDOC на ЕСПЧ.

© Ministry of Justice of the Republic of Bulgaria, mjs.bg. Permission to re-publish this non-official translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

ПЕТО ОТДЕЛЕНИЕ

ДЕЛО „АНДРЕЙ ГЕОРГИЕВ срещу БЪЛГАРИЯ”

(Жалба №. 61507/00)

РЕШЕНИЕ

СТРАСБУРГ

26 юли 2007г.

Решението става окончателно при обстоятелствата по член 44, § 2 на Конвенцията. Може да бъде предмет на редакторска преработка.

По делото “**Андрей Георгиев Срещу България**”,
Европейският съд по правата на човека (Пето отделение), на заседание в състав::

Г-н П. ЛОРЕНЦЕН, *Председател*,
Г-жа С. БОТУШАРОВА,
Г-н К. ЮНГВИРТ,
Г-н Р. МАРУСТЕ,
Г-н Х. БОРЕГО БОРЕГО,
Г-жа Р. ЙЕГЕР,
Г-н М. ВИЛИГЕР, *съдии*,

и Г-жа С. УЕСТЕРДИК, *Секретар на отделението*,
След като заседава при закрити врата на 3 юли 2007 г., постанови следното решение, прието на указаната по-горе дата:

ПРОЦЕДУРА

1. Делото е заведено по жалба (№ 61507/00) срещу Република България, подадена в Съда на основание член 34 от Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (“Конвенцията”) от български гражданин, Г-н Андрей Петров Георгиев, роден през 1973 г., живущ в Сливница (“жалбоподателя”), на 1 август 2000 г.

2. Жалбоподателят е представляван от г-н Н. Руневски, адвокат, практикуващ в София.

3. Българското правителство („Правителството”) е представлявано от неговия Представител, г-жа М. Коцева, от Министерство на правосъдието.

4. Жалбоподателят се оплаква, че задържането му е било незаконно, че националните съдилища са му отказали справедливо **гледање**, и че не е имал изпълнимо право да търси обезщетение за това, че е станал жертва на арест или задържане в нарушение на разпоредбите на член 5 от Конвенцията. Той се оплаква и, че е бил подложен на нечовешко и унижително отношение в резултат от задържането му при неподходящи, според твърденията му, условия на задържане в ареста на Следствената служба в Сливница.

5. На 26 май 2005г. Съдът решава да уведоми Правителството за жалбата. Съгласно разпоредбите на член 29 § 3 от Конвенцията, той решава да разгледа основанията на жалбата едновременно с допустимостта ѝ.

ОТНОСНО ФАКТИТЕ

I. ОБСТОЯТЕЛСТВА ПО ДЕЛОТО

A. Наказателното производство срещу жалбоподателя

6. На 3 октомври 1999 г. пред дискотека е намерено лице с кървяща рана и счупена челюстна кост. Преди това жалбоподателят е имал сблъсък с това лице в дискотеката и двамата са били видени да си тръгват приблизително по същото време.

7. Бащата на жертвата е подал жалба в полицията без дата, като е посочил жалбоподателя като един от извършителите на боя.

8. На 5 октомври 1999г. е било открито полицейско разследване или предварително следствие по случая. В решение от същия ден, Прокуратурата в Сливница предявява обвинения срещу жалбоподателя и друго лице за средна телесна повреда (член 129 от Наказателния кодекс) и нарежда техния арест. Полицейски доклад от същия ден е счел, че те се укриват, тъй като не са открити на известните им адреси. Жалбоподателят обаче претендира, че полицията никога не е посещавала официалния му адрес, нито му е изпращала уведомление, с което да го призове да се яви за разпит. По този начин, той претендира, че е не е бил информиран за производството или че властите не са го търсили.

9. На 22 ноември 1999г. Жалбоподателят е бил включен в списъка на лицата, обявени за национално издирване.

10. Жалбоподателят претендира, на което Правителството не е възразило изрично, че през този период се е явил пред властите и му е било предявено обвинение за престъпления, които произтичат от две други предварителни следствия, които са били провеждани срещу него по това време. Въпреки, че е бил в списъка на лицата, обявени за национално издирване, властите не са го арестували.

11. В решение от 30 май 2000 г. Прокуратурата в Сливница спира наказателното производство до арестуването на жалбоподателя.

12. Жалбоподателят твърди, че след като е разбрал, че срещу него е образувано наказателно производство за средна телесна повреда, той доброволно се е явил пред полицейското управление в Сливница на 26 юни 2000 г., придружаван от адвоката си. Бил е задържан веднага, отделен от адвоката си и, скоро след това, прехвърлен в ареста на Следствената служба в Сливница. Фактът, че Жалбоподателят се е явил пред полицията по своя собствена инициатива е бил отразен в полицейски доклад от същия ден. На Жалбоподателя не е бил даден последващ достъп до адвоката му в този ден.

13. На следващия ден, 27 юни 2000 г., на жалбоподателя е било предявено обвинение за средна телесна повреда.

14. Докато е бил задържан, жалбоподателят е бил разпитван два пъти без адвоката му, въпреки, че той е поискал присъствието му. Той е отказал да даде каквито и да е показания пред властите.

15. На неопределени дати, двама свидетели са били разпитвани от властите, за което жалбоподателят не е бил информиран.

16. Предварителното следствие срещу жалбоподателят е завършило на 16 май 2002 г. Заключителният доклад на следователя, който предлага наказателното производство да бъде прекратено, поради недостатъчно доказателства, че жалбоподателят е извършителят, е бил предявен на последния на 18 август 2002 г.

17. На следващия ден, 19 август 2002г., Прокуратурата в Сливница прекратява наказателното производство срещу жалбоподателят въз основа на недоказаност на обвинението. (член 237, § 1 (2) от Наказателно процесуалния кодекс).

Б. Жалби на жалбоподателя срещу задържането му

1. Първата жалба

18. Жалбоподателят е подал жалба срещу задържането си в деня, в който е бил задържан – 26 юни 2000 г. Той твърди, че не е имало риск да се укрие, тъй като живее заедно със семейството си на известен адрес по регистрация, и доброволно се е явил пред властите. Жалбоподателят оспорва и законността на заповедта за неговия арест и задържане, защото тя е била издадена само въз основа на жалбата на жертвата и той никога не е бил призоваван да се яви пред властите за разпит.

19. Жалбата на жалбоподателя е била разгледана на следващия ден, 27 юни 2000 г. В решение от същия ден, Районен съд Сливница отхвърля жалбата на жалбоподателя въз основа на това, че се е укрил и в резултат е бил включен в списъка на лицата, обявени за национално издирване. От протокола от заседанието става ясно, че е имало известно объркване от страните относно това дали жалбоподателят вече е бил задържан под стража в досъдебното производство или все още е бил държан в рамките на предварителното 24-часово задържане от полицията. Жалбоподателят претендира, на което Правителството не е възразило изрично, че полицейският доклад, който доказва, че той се е явил доброволно пред властите на 26 юни 2000 г. не е бил представен за разглеждане от Съда. В допълнение, той претендира, че разглеждането на жалбата му е било прехвърлено на нов състав в последния момент, и, че председателстващият съдия преди това се е

произнасял срещу него по различно наказателно производство, в което му е наложил административно наказание.

20. След заседанието на 27 юни 2000 г., адвокатът на жалбоподателя подава четири жалби до Съда с искания, *между другото*, (1) да бъде позволен достъп до следственото дело, (2) поправка в протокола от заседанието, така, че да отрази твърденията на жалбоподателя, че той се е явил доброволно пред властите, и (3) копие от посочения протокол. Било е уважено само последното искане.

21. Жалбоподателят обжалва решението на Районен съд Сливница на 28 юни 2000 г.

22. Жалбата е разгледана и отхвърлена с решение от 3 юли 2000 г. от Софийски окръжен съд. По време на заседанието обвинението представя на националния съд списък с висящи наказателни разследвания срещу жалбоподателя, за които се твърди, че подкрепят аргумента им, че той би могъл отново да извърши престъпление или да се укрие. Неговият адвокат обаче оспорва това твърдение и отбелязва, че в някои от тези случаи жалбоподателят се е явил пред властите в периода, за който се твърди, че се е укривал (виж точка 10 по-горе). Във всеки случай, Съдът е намерил, че, въпреки факта, че жалбоподателят доброволно се е явил пред властите, е имало достатъчно доказателства, че той би могъл да се укрие или да извърши ново престъпление, като се има предвид, че вече се е укривал в рамките на това производство, бил е включен в списъка на лицата, обявени за национално издирване, бил е осъждан пред това и срещу него е имало образувани други наказателни производства. Съдът също е взел предвид, че е имало достатъчно доказателства, че жалбоподателят е извършил престъплението, в което е бил обвинен.

2. Втората жалба

23. Жалбоподателят е подал втора жалба срещу задържането си на 13 юли 2000 г., разгледана на 14 юли 2000 г. В решение от същия ден Районен съд Сливница се произнася в полза на жалбоподателя и нарежда освобождаването му под гаранция, която следва да бъде платена в срок от пет дни.

24. Жалбоподателят е освободен на 19 юли 2000 г. след като е внесъл сумата по гаранцията.

В. Условието на задържане

25. Жалбоподателят е бил държан в ареста на Следствена служба в Сливница от 26 юни до 19 юли 2000 г.

26. Жалбоподателят поддържа, което Правителството оспорва, че (1) за периода на задържане той е бил задържан, заедно с други три лица в същата килия, (2) килията е била с площ от шест кв.м., (3) не е

имало прозорци или осветление, като килията е била осветена само от светлината в коридора, и (4) не е имало легла, а само дървени койки, които да се използват за спане, и че завивките е имало много въшки.

II. РЕЛЕВАНТНО ВЪТРЕШНО ПРАВО И ПРАКТИКА

А. Правомощия за нареждане на задържане под стража в досъдебното производство, основания за задържане под стража в досъдебното производство и жалби срещу задържането

27. Съответните разпоредби от Наказателно-процесуалния кодекс („НПК”) и практиката на българските съдилища преди 1 януари 2000 г. са обобщени в решения на Съда в няколко подобни случая (виж между другото, *Николова срещу България* [GC], № 31195/96, §§ 25-36, ЕСПЧ 1999-II; *Илийков срещу България*, № 33977/96, §§ 55-59, 26 юли 2001 г.; и *Янков срещу България*, № 39084/97, §§ 79-88, ЕСПЧ 2003-XII (извлечения)).

28. Към 1 януари 2000 г. правният режим на задържането по НПК е бил изменен с цел да се осигури съответствие с Конвенцията (ТР 1-02 Върховен касационен съд). Влезлите в сила изменения и практиката на българските съдилища в резултат от тях са обобщени в решения на Съда по случаите *Добрев срещу България* (№ 55389/00, §§ 32-35, 10 август 2006 г.) и *Йорданов срещу България* (№ 56856/00, §§ 21-24, 10 август 2006 г.).

Б. Закон за отговорността на държавата за вреди, причинени на граждани

29. Законът за отговорността на държавата и общините за вреди от 1998 г. („ЗОДОВ”, заглавие, сменено през 2006 г.) предвижда, съгласно текста, в сила към съответния момент, че Държавата е била отговорна за вреди, причинени на частни лица от (а) незаконните заповеди, действия или бездействия на държавни органи и длъжностни лица, действащи в рамките или във връзка със служебните си задължения; и (б) органите на следствието, прокуратурата и съдилищата в специфични, изчерпателно изброени случаи (раздели 1-2).

30. По отношение на условията на задържане, съответното вътрешно право и практика по ЗОДОВ към съответния момент са обобщени в случаите *Йовчев срещу България* (№ 41211/98, §§ 76-80, 2 февруари 2006 г.) и *Йорданов* (цитирано по-горе, §§ 29-30).

31. По отношение на режима на задържане, член 2 от ЗОДОВ предвижда в своите релевантни части:

“Държавата отговаря за вредите, причинени на [граждани] от органите на ... следствието, прокуратурата, съда... от незаконно:

1. задържане под стража, включително и като мярка за неотклонение,... когато [то] е отменено поради липса на законно основание;

2. обвинение в извършване на престъпление, ако... образуваното наказателно производство бъде прекратено [поради това], че деянието не е извършено от [обвиненото] лице...”

32. Лицата, които търсят обезщетение за вреди, причинени от решения на органите на следствието и прокуратурата, при обстоятелства, които попадат в обхвата на ЗОДОВ нямат право на иск по общото деликтно право, тъй като Законът е специален закон (*lex specialis*) и изключва прилагането на общия режим (раздел 8(1) от Закона; решение № 1370 от 16.XII.1992 г. по гр.д. № 1181/92 г., IV г.о. и Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по т. гр. д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС).

33. Посочената съдебна практика на Върховния касационен съд по член 2 точка 1 от ЗОДОВ преди 2005г. предлага понятието „липса на законно основание”, да препраща към незаконосъобразност по националното право (решение № 859/2001 г. от 10 септември 2001 г. г.д. № 2017/2000 г. на ВКС, решение № 978/2001 г. от 10 юли 2001 г. по г.д. № 1036/2001 г. на ВКС).

34. В същото време, посочената съдебна практика по член 2, точка 2 от ЗОДОВ изключва приложимостта му към случаи, когато наказателното производство е било прекратено на етапа на досъдебно производство на основание на недоказаност на обвинението (решение № 1085/2001 г. от 26 юли 2001 г. по г.д. № 2263/2000 г. на ВКС IV г.о.).

35. На 22 април 2005 г. Общото събрание на Гражданските колегии на Върховния касационен съд („Върховния касационен съд”) приема Тълкувателно решение № 3/2004 (Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по т. гр. д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС), което е задължително за националните съдилища. Той постановява следното по точка 7 от посоченото решение:

“Съответният орган [на следствието, прокуратурата или съдилищата] отговаря и в случаите, когато наказателното производство е било прекратено на основание недоказаност на обвинението. Основанието за прекратяване [на наказателното производство] по член 237, § 1 (2) от Наказателно-процесуалния кодекс съответства на основата за търсене на вреди по член 2, точка 2, хипотеза 3 от ЗОДОВ, а именно’..., че деянието не е било извършено от [обвиненото] лице”.

36. Върховният касационен съд също постановява следното в точка 13 от посоченото решение:

“Задържането под стража в досъдебното производство е незаконосъобразно, когато не е извършено при спазване на изискванията на [Наказателно-процесуалния кодекс].

Държавата носи отговорност по член 2, точка 1 от ЗОДОВ, когато задържането под стража в досъдебното производство е било отменено като незаконно, независимо от [последващото] развитие на досъдебното производство и съдебното производство. В такъв случай обезщетението се определя отделно.

Ако лицето е било освободено/оправдано или образуваното наказателно производство е било прекратено, Държавата отговаря по член 2, точка 2 от ЗОДОВ. В такъв случай обезщетението за нематериални вреди включва вредите, [които произтичат] от незаконосъобразното задържане под стража в досъдебното производство. Ако са били претърпени и материални вреди, обезщетението за тях не е включено, а се присъжда отделно, като се вземат предвид особеностите на всеки отделен случай”.

37. Погасителната давност за иски за вреди по ЗОДОВ е пет години. По отношение на лица, които търсят обезщетение за наказателно производство, образувано срещу тях, което е прекратено впоследствие на основание на това, че деянието не е било извършено от тях, срокът на погасителната давност започва да тече от датата на решението за прекратяване на производството (член 110 от Закона за задълженията и договорите във връзка с параграф 1 от Заключителните разпоредби на ЗОДОВ и Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2005 г. по т. гр. д. № 3/2004 г., ОСГК на ВКС).

III. ДОКЛАДИ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ КОМИТЕТ ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ИЗТЕЗАНИЯТА И НЕХУМАНОТО И УНИЗИТЕЛНО ОТНОШЕНИЕ ИЛИ НАКАЗВАНЕ (“КПИ”)

38. КПИ посещава България през 1995 г., 1999 г., 2002 г., 2003 г. и 2006 г. Всички, с изключение на последния им доклад от посещение са публикувани.

39. Арестът на Следствената служба в Сливница е посетен през 2006г., но докладът на КПИ от това посещение не е направен публично достояние.

40. Общи наблюдения за проблемите във всички структури/помещения на следствени служби са представени в докладите от 1995 г., 1999 г. и 2002 г., обобщени в решението на съда по случая *Добрев* (цитирано по-горе, §§ 44-48 и §§ 52-55).

ПРАВНИ ИЗВОДИ

I. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

41. Жалбоподателят прави оплакване по член 3 от Конвенцията, че е бил подложен на нехуманно или унизително отношение в резултат от задържането му в ареста на Следствената служба в Сливница.

Член 3 от Конвенцията предвижда:

“никой не може да бъде подлаган на изтезания или нечовешко или унизително отношение или наказание.”

A. Становища на страните

42. Правителството оспорва становището на жалбоподателя, поддържа мнението, че неговите оплаквания са формулирани по много общ начин и че не са подкрепени от доказателства за нарушение.

43. В допълнение, Правителството представя доклад на Отдела за изпълнение на наказания на Министъра на правосъдието от 11 юли 2005г., които описва подробно условията в ареста на Следствената служба в Сливница. Представената в него информация е обобщена по-долу.

44. Жалбоподателят е бил държан в ареста на Следствената служба в Сливница от 26 юни до 19 юли 2000г., период от двадесет и три дни.

45. Арестът е имал четири килии, разположени под нивото на улицата, всяка от тях с дължина от 3.2м., с ширина от 1.9м, и с височина от 2.5м. Имало е обща тоалетна и баня за използване от задържаните.

46. Достъпа на естествена светлина и свеж въздух в килията е ставал през прозорци с размери 0.9 м на 0.6 м, разположени над вратите, и шест прозореца с размери 1.2 м на 0.6м в коридора пред килията. Изкуствена светлина е била осигурявана от осветително тяло над всяка врата. Всяка килия е била снабдена и с койка, на която задържаните да спят.

47. Жалбоподателят е бил настанен в килия № 4. Броят на настанените в килията през периода на неговото задържане е както следва: от 26 до 30 юни 2000 г. е имало четирима задържани; от 1 до 10 юли 2000 г. – петима; на 11 юли 2000 г. – четирима; и от 12 до 19 юли – двама. Жалбоподателят е бил извеждан от килията му девет пъти за разпит, и шест пъти за свиждания с майка му.

48. Правителството отбелязва относително краткия период на задържането на жалбоподателя в ареста на Следствената служба в Сливница, както и, че той не се е оплаквал или претендирал, че

физическото или психичното му здраве са се влошили в резултат от задържането. Правителството също поддържа мнението, че мерки, които лишават едно лице от свободата му могат често да включват елемент на страдание или унижение, че условията на задържане в ареста на Следствената служба в Сливница не са имали за цел да унижават или оскърбяват Жалбоподателя и, в заключение, че малтретирането, от което се оплаква жалбоподателят, не е надхвърлило прага на тежест по член 3 от Конвенцията. По този начин, Правителството счита, че посоченият член не е бил нарушен.

49. Жалбоподателят повтаря оплакванията си. Той отбелязва, че от Правителството се е съгласили, че килията на жалбоподателя е била около шест квадратни метра и е била обитавана от четирима до петима задържани, за които не е имало достатъчно легла, на които да спят. Жалбоподателят се оплаква, че осветителното тяло за изкуствена светлина е в килията е било счупено и, че единствената светлина е влизала през отвора над вратата.

В. Допустимост

50. Съдът отбелязва, че тази жалба не е явно необснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той отбелязва и, че тя не е недопустима на каквито и да е други основания. Поради това тя трябва да бъде обявена за допустима.

С. Преценка на съда по същество

1. Основни принципи

51. Съдът повтаря в началото, че член 3 от Конвенцията дава закрила на една от най-основните ценности на демократичното общество. Той забранява по абсолютен начин изтезанията или нечовешко или унижително отношение или наказание, независимо от обстоятелствата и поведението на жертвата (виж, между другото, *Кудла срещу Полша* [GC], № 30210/96, § 90, ЕСПЧ 2000-XI и *Полторатский срещу Украйна*, № 38812/97, § 130, ЕСПЧ 2003-V).

52. За да попадне в обхвата на член 3, малтретирането трябва да достигне минимално ниво на тежест. Преценката на този минимум е относителна; тя зависи от всички обстоятелства по случая, като продължителността на това отношение, физическите и психическите ефекти от него и, в някои случаи, пола, възрастта и здравословното състояние на жертвата (виж *Кудла*, § 91, и *Полторатский*, § 131, и двете цитирани по-горе).

53. Отношението е било считано от Съда за “нечовешко”, защото, *между другото (inter alia)*, е било предварително подготвено,

прилагано в продължение на часове без прекъсване и е причинило или действителна телесна повреда или силно физическо или психично страдание. Той е считал отношението за “унизително”, защото е било такова, което да предизвика у жертвите чувства на страх, страдание и малоценност, които са в състояние да ги оскърбят или унижат (виж *Кудла*, цитирано по-горе, § 92). Въпросът дали целта на отношението е била да оскърби или унижи жертвата е допълнителен фактор, който се взема предвид, но липсата на такава цел не може категорично да изключи нарушение на член 3 (виж *Калашиников срещу Русия*, № 47095/99, §§ 95 и 101, ЕСПЧ 2002-VI).

54. Причинените страдание и оскърбление трябва да надхвърлят този неизбежен елемент на страдание или оскърбление, свързан с дадена форма на законово предвидено отношение или наказание. Мерките, които лишават едно лице от свобода често могат да включват такъв елемент. Независимо от това не може да се каже, че задържането само по себе си повдига въпрос по член 3 от Конвенцията. Независимо от това, по тази разпоредба Държавата трябва да осигури лицето да бъде задържано в условия, които са съвместими със зачитането на човешкото му достойнство, и начинът и методът на изпълнението на мярката да не го поставят в затруднение или страдание, чиято сила надвишава неизбежното ниво на страдание, присъщо на задържането и, при практическите изисквания на поставянето в затвора, неговото здраве и добро състояние са защитени по подходящ начин, между другото, чрез осигуряването на нужната медицинска помощ (виж *Кудла*, цитирано по-горе, § 92-94).

55. Когато се преценяват условията на задържане, трябва да бъде взето предвид кумулативното въздействие на тези условия и продължителността на задържането. (виж *Калашиников*, цитирано по-горе, §§ 95 и 102; *Кехайов срещу България*, № 41035/98, § 64, 18 януари 2005г.; и *Йовчев*, цитирано по-горе, § 127). В частност, Съдът трябва да вземе предвид здравословното състояние на задържаното лице (виж *Асенов и други*, цитирано по-горе, § 135).

56. Важен фактор, заедно с материалните условия, е режимът на задържане. При преценката дали ограничителен режим може да е равнозначен на отношение, което противоречи на член 3 в даден случай, трябва да се вземат предвид конкретните условия, строгостта на режима, неговата продължителност, преследваната цел и въздействието му върху засегнатото лице (виж *Кехайов*, § 65 и *Йовчев*, § 128, и двете цитирани по-горе; и, *mutatis mutandis*, *Ван дер Вен срещу Холандия*, № 50901/99, § 51, ЕСПЧ 2003-II).

2. Прилагане на тези принципи към настоящото дело

57. Съдът отбелязва, че жалбоподателят е бил задържан в помещенията на ареста на Следствената служба в Сливница от 26 юни до 19 юли 2000 г., период от двадесет и три дни (виж точка 25 по-горе).

58. Съдът по-нататък отчита, че арестът е бил под нивото на улицата и, че килията не е имала пряка слънчева светлина. Свеж въздух е могъл да влиза само през прозорци над вратите на килията. В килиите не е имало санитарно оборудване, а то е било общо, разположено на същия етаж. Не е ясно как е осигуряван достъп до санитарното оборудване.

59. През периода на задържането си жалбоподателят е бил държан в килия № 4 с от един до четирима други задържани, с които той е делил койка и завивки, покрити с бълхи. Жизненото пространство, което е имал на разположение е било между 3.04 квадранти метра и 1.22 квадратни метра. Междувременно КПИ е прилагал принципно стандарт от най-малко четири квадратни метра на затворник за групови килии [виж, например докладите на КПИ от посещенията в България през 2002 г., СРТ/Inf (2004) 21, параграфи 82 и 87, и за посещенията в Полша през 2004 г., СРТ/Inf (2006) 11, параграфи 87 и 111]. Съответно, Съдът намира, че жизнената площ, с която е разполагал Жалбоподателят е била незадоволителна.

60. Съдът отбелязва обаче, че жалбоподателят не се е оплаквал, че физическото или психичното му здраве са се влошили по време на задържането му в този арест или в резултат от него. Нито се е оплаквал от храната, дейностите извън килията или от възможността да поддържа контакти с външния свят. Съответно, съображения в това отношение не са уважени.

61. В заключение, Съдът приема, че в резултат от пренаселването Жалбоподателят може да е претърпял затруднение или страдание по време на периода на задържането му в ареста на Следствената служба в Сливница. Като се има предвид обаче, че той е бил на двадесет и седем години по онова време, не е претендирал, че физическото или психичното му здраве са били засегнати по какъвто и да е начин, и не се е оплаквал от каквито и да е други аспекти на режима в този арест, Съдът не намира, че при конкретните обстоятелства по настоящия случай отношението, срещу което е подадена жалбата, е надхвърлило прага на тежест по член 3 от Конвенцията.

62. Следователно, не е имало нарушение на член 3 от Конвенцията по отношение на задържането на жалбоподателя в ареста на Следствената служба в Сливница.

II. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 13 ВЪВ ВРЪЗКА С ЧЛЕН 3 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

63. Жалбоподателят прави оплакване по член 13 от Конвенцията, че не е имал ефикасни правни средства за защита, *между другото (inter alia)*, по отношение на оплакванията му относно условията на задържане в ареста на Следствената служба в Сливница.

Член 13 от Конвенцията предвижда:

“Всеки, чиито права и свободи, провъзгласени в [тази] Конвенция, са нарушени, има право на ефикасни правни средства за тяхната защита пред съответните национални власти, дори и нарушението да е извършено от лица, действащи при упражняване на служебни функции.”

64. Правителството не представя мнение.

A. Допустимост

65. Съдът намира, че тази жалба не е явно необоснована по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията. Той отбелязва и, че тя не е недопустима на каквито и да е други основания. Поради това тя трябва да бъде обявена за допустима.

B. Преценка на съда по същество

66. Както Съдът се е произнасял по много поводи, член 13 от Конвенцията гарантира наличието на национално ниво на средства за защита за изпълнението на същността на правата и свободите по Конвенцията във форма, с която те може да са защитени във вътрешния правен ред. Действието на член 13 от Конвенцията е по този начин да изисква предвиждането на правно средство за защита в националното право, което да се отнася до същността на “защитим иск” по Конвенцията и да даде подходяща компенсация, въпреки, че Договарящите Държави по Конвенцията имат определена свобода относно начина, по който да изпълняват задълженията си по тази разпоредба от Конвенцията. Обхватът на задължението по член 13 Конвенцията варира в зависимост от природата на оплакването на жалбоподателя по Конвенцията. Независимо от това, средството за правна защита, изисквано от член 13 трябва да бъде “ефикасно” в практиката и в закона (виж *Аксой срещу Турция*, решение от 18 декември 1996г., *Сборник* 1996-VI, стр. 2286, § 95; *Айдин срещу Турция*, решение от 25 септември 1997 г., *Сборник* 1997-VI, стр. 1895-96, § 103; и *Кая срещу Турция*, решение от 19 февруари 1998 г., *Сборник* 1998-I, стр. 329-30, § 106).

67. Съдът отчита, че жалбата на жалбоподателя по член 3 от Конвенцията е била обявена за допустима и е била разгледана по същество (виж точки 50-62 по-горе). Въпреки, че е установено, че “няма нарушение” по отношение на горепосочената жалба (виж точка 62 по-горе), очевидно възниква “защитим иск” за целите на член 13 от Конвенцията (виж, *mutatis mutandis*, *Рамирес Санчес срещу Франция* [GC], № 59450/00, §§ 157-60, 4 юли 2006 г.). По този начин, остава да бъде установено дали жалбоподателят е имал на разположение ефикасно средство за защита по Българското право, за да подаде жалба за твърдените неподходящи условия на задържане в ареста на Следствената служба в Сливница.

68. Съдът отбелязва, че Правителството не е представило никаква информация или аргументи относно възможното съществуване или ефективност на средство за защита по националното право. По този начин, Съдът счита, че в настоящия случай не е било посочено от горепосоченото Правителство, че в съответния момент е съществувало ефикасно средство за защита по Българското право, което да даде възможност на Жалбоподателя да подаде жалба за твърдените неподходящи условия на задържане в ареста на Следствената служба в Сливница.

Съответно, имало е нарушение на член 13 във връзка с член 3 от Конвенцията.

III. ОТНОСНО ТВЪРДЯНОТО НАРУШЕНИЕ НА ЧЛЕН 5 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

69. Жалбоподателят е направил няколко оплаквания, които попадат в обхвата на член 5 от Конвенцията.

Жалбоподателят прави оплакване по член 5 § 1 (с) от Конвенцията, че заповедта за арестуването и задържането му е била неправилно издадена и, че в резултат задържането му е било незаконно. Той представя мнение, че (1) доказателствата срещу него са били недостатъчни да доведат до заключението, че той е бил виновен в престъплението; (2) властите никога не са направили опит да го намерят; (3) той се е явил доброволно на 26 юни 2000 г.; и (4) не е имало очевиден риск да се укрие, да възпрепятства разследването или да извърши ново престъпление. Жалбоподателят се оплаква и, че е бил задържан незаконно между 14 и 19 юли 2000 г., защото Съдът вече е бил постановил да бъде освободен под гаранция.

Той се оплаква, като се позовава на членове 5 § 4 и 6 от Конвенцията, че по отношение на първата му жалба националният съд му е отказал справедлив процес, не е разгледал всички фактори, които са имали отношение към законността на задържането му (като например доклада за доброволното му явяване в полицията),

постановил е необосновани решения, и, че Районният съд в Сливница не е бил безпристрастен. В допълнение, той поддържа, че му е отказан достъп ад следственото дело и поради това не е могъл да подготви позицията си по подходящ начин.

В заключение, Жалбоподателят прави оплакване по член 5 § 5 от Конвенцията, че не е имал изпълнимо право да търси обезщетение за това, че е бил жертва на арест или задържане в нарушение на разпоредбите на член 5.

Съответната част от член 5 от Конвенцията предвижда:

“1. Всеки има право на свобода и сигурност. Никой не може да бъде лишен от свобода, освен в следните случаи и по реда, предвидени от закона:

...

(с) законосъобразен арест или лишаване от свобода, с цел да се осигури явяване пред компетентния съгласно закона орган по обосновано подозрение за извършено престъпление, или когато задържането обосновано може да се смята за необходимо, за да се попречи на лицето да извърши престъпление или да се укрие, след като е извършило престъпление;

...

4. Всеки арестуван или лишен от свобода има право да обжалва законосъобразността на своето задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе; в случай че задържането е неправомерно, съдът е длъжен да нареди незабавното освобождаване на задържаното лице.

5. Всяко лице, арестувано или лишено от свобода в нарушение на изискванията на този член, има изпълняемо право на обезщетение.”

70. Жалбоподателят се позовава и на член 13 от Конвенцията по отношение на оплакванията му по член 5 от Конвенцията. Съдът обаче, счита, че, тъй като се отнася до член 5 § 1 от Конвенцията, тази жалба следва да бъде разбрана като относима към невъзможността на жалбоподателя да оспори ефективно задържането си по член 5 § 4 от Конвенцията и към твърдяната липса на изпълнимо право на обезщетение по член 5 § 5 от Конвенцията. В допълнение, Съдът отчита, че член 5 §§ 4 и 5 от Конвенцията представлява специален закон (*lex specialis*) по отношение на по-общите изисквания на член 13 (виж *Николова*, цитирана по-горе, § 69, и *Цирлис и Кулумпас срещу Гърция*, решение от 29 май 1997 г., ”Сборник с решения и постановления” 1997-III, стр. 927, § 73).

Съответно, Съдът ще разгледа жалбата за това, че Жалбоподателят не е имал ефективни средства за защита по националното право по член 5 §§ 4 и 5 от Конвенцията.

А. Изчерпване на правните средства за защита по националното право

1. Становища на страните

71. Правителството представя становище, че Жалбоподателят не е изчерпал наличните правни средства за защита по националното право, тъй като не е предявил иск за вреди по ЗОДОВ. Правителството отбелязва, че наказателното производство срещу него е било прекратено на 19 август 2002 г. от Прокуратурата в Сливница на основание недоказаност на обвинението (виж точка 17 по-горе). По този начин, Правителството претендира, че Жалбоподателят е имал право на иск за търсене на обезщетение от властите за незаконно задържане във връзка с наказателното производство срещу него.

72. В своето становище, в отговор на това Жалбоподателят представя аргументи по съществото на жалбата му, но не оспорва изрично възражението на Правителството за неизчерпването на средствата за защита по националното право.

В контекста на представените от него мнения по член 5 § 5 от Конвенцията, той посочва, че не е съществувала процедура по националното законодателство, чрез която той би могъл ефективно да търси обезщетение, произтичащо от задържането му в нарушение на член 5 §§ 1 и 4 от Конвенцията.

Жалбоподателят се позовава на изискването по ЗОДОВ заповедта за задържане да бъде отменена като незаконна, за да възникне отговорност за Държавата по споменатия закон. По този начин, той се опитва да докаже, че доколкото задържането му не е било незаконно по националното законодателство, дотолкова той не би имал право на никакво обезщетение по ЗОДОВ.

Той отбелязва и че предварителното следствие срещу него е било прекратено, защото обвинението не е било доказано и се позовава на практиката на Върховния касационен съд преди 2005 г., която изключва приложимостта на член 2, точка 2 от ЗОДОВ за такива случаи (решение № 1085/2001 г. от 26 юли 2001 г. по г.д. № 2263/2000 г. на ВКС IV г.о.).

2. Преценка на Съда

73. Съдът повтаря, че съгласно член 35 § 1 от Конвенцията може да разглежда само въпрос, спрямо който са изчерпани всички средства за защита по националното право. Целта на член 35 е да позволи на Договарящите държави по Конвенцията възможността за предотвратяване или поправяне на нарушенията, за които се твърди, че те са извършили преди тези твърдения да бъдат внесени в Съда (виж, например, *Хентрич срещу Франция*, решение от 22 септември 1994 г.,

Серия А № 296-А, стр. 18, § 33 и *Ремли срещу Франция*, решение от 23 април 1996 г., *Сборник* 1996-II, стр. 571, § 33). По този начин, жалбата подадена до Съда трябва първо да е била отправена до съответните национални съдилища, най-малко по същество, в съответствие с формалните изисквания на националното право и в рамките на давностните срокове. Независимо от това, задължението да бъдат изчерпани средствата за защита по националното право изисква само жалбоподателят да използва по обичайния начин средствата за защита, които са ефективни, достатъчни и достъпни по отношение на оплакванията му съгласно Конвенцията (виж *Балох срещу Унгария*, № 47940/99, § 30, 20 Юли 2004 г. и *Джон Самът и Виза Инвестмънтс Лимитид срещу Малта* (дек.), № 27023/03, 28 юни 2005 г.).

74. Съдът отчита, че по настоящото дело, жалбите на жалбоподателя не се разгледани по член 5 §§ 1, 4 и 5 от Конвенцията. Те са свързани и произтичат от задържането му под стража в досъдебното производство във връзка с предварителното следствие за обвинението за средна телесна повреда и с разследването на неговите жалби срещу задържането. Съдът по-нататък отчита, че посоченото следствие е било прекратено на 19 август 2002 г. от Прокуратурата в Сливница, защото обвинението срещу Жалбоподателя не е доказано (виж точка 17 по-горе).

75. Съдът отбелязва, че доколкото жалбите на жалбоподателя са свързани с действията на следствието, прокуратурата и националните съдилища, той би бил ограничен по националното законодателства само до иск за вреди по ЗОДОВ (виж точка 32 по-горе). По този начин, трябва да бъде направена преценка дали той е имал на разположение такъв иск.

76. Съдът приема, че преди 2005 г. Жалбоподателят не изглежда да е имал окончателно право на иск, като се има предвид националната практика, която изключва приложимостта на член 2, точка 2 от ЗОДОВ, за случаи, когато наказателното производство е било прекратено поради недоказаност на обвинението (виж точка 34 по-горе). На 22 април обаче, Върховният касационен съд изяснява тълкуването и приложимостта на ЗОДОВ и постановява, че, когато наказателното производство е било прекратено, както в случая на жалбоподателя, поради недоказаност на обвинението, Държавата би носила отговорност за вреди по член 2, точка 2 от Закона (вж. точка 35 по-горе). Приетото становище изглежда, че е било такова, че в такива случаи прекратяването на производството прави с обратно действие задържането под стража в досъдебното производство незаконно. В такъв случай, обезщетението за материални и нематериални вреди, би включвало вредите, причинени от незаконното задържане под стража в досъдебното производство в хода на прекратеното производство (виж точка 36 по-горе). В заключение, срокът за образуване на такова дело е

пет години от датата на решението за прекратяването на производството (виж точка 37 по-горе), който в случая на жалбоподателя изтича на 19 август 2007 г.

77. В тази връзка, Съдът повтаря, че оценката относно това дали правните средства за защита по националното право са били изчерпани нормално се осъществява по отношение на датата, на която жалбата е била внесена пред него. Това правило обаче има изключения, които могат да бъдат обосновани от конкретните обстоятелства по всеки случай (виж *Бауман срещу Франция*, № 33592/96, § 47, 22 май 2001 г.).

78. Съдът приема, че целта на тълкувателното решение на Върховния касационен съд е била да изясни обхвата на ЗОДОВ и по отношение на жалбоподателя води до отговорност на Държавата за вреди за досъдебното му задържане в хода на прекратеното наказателно производство. Следователно, това е представлявало правно средство за защита, което дава възможност на властите в Държавата – ответник да поправят твърдяното от Жалбоподателя нарушение на Конвенцията (виж, *mutatis mutandis*, *Брусско срещу Италия*, №. 69789/01, ЕСПЧ 2001-IX, and *Giacometti and others v. Italy*, № 34939/97, ЕСПЧ 2001-XII).

79. В светлината на горното, Съдът счита, че жалбоподателят е трябвало съгласно член 35 § 1 от Конвенцията, и все още има възможността, да подаде иск до национален съд по ЗОДОВ и да търси обезщетение за вреди за досъдебно задържане в хода на прекратеното наказателно производство срещу него. Още повече, не изглежда да има никакви извънредни обстоятелства, които да могат да го освободят от задължението за изчерпване на средствата за защита по националното право.

80. Няма индикации, че подобно право на иск съществува по ЗОДОВ, което да би могло да се счита за даващо възможност за средство на защита срещу твърдяното нарушение на член 5 § 4 от Конвенцията по отношение на разглеждането на първата жалба на жалбоподателя срещу задържането му.

81. Като взема предвид по-горното, Съдът частично приема възражението на Правителството за неизчерпването на съществуващите средства за защита по националното право.

От това следва, че жалбата на жалбоподателя по член 5 § 1 от Конвенцията трябва да бъде отхвърлена по член 35 §§ 1 и 4 от Конвенцията за неизчерпването на средствата за защита по националното право.

В. Жалба относно ограничения обхват и характер на съдебния контрол относно законосъобразността на задържането на жалбоподателя

82. Правителството не представя отделни коментари и становища по тази жалба, различни от тези във връзка с възражението му за неизчерпването, разгледано по-горе (виж точка 71 по-горе).

83. Жалбоподателят повтаря оплакванията си и се позовава на практиката на Съда срещу България, в която са установени нарушения в подобни случаи. Жалбоподателят претендира, че съдилищата са се основавали основно на законовите разпоредби за обосноваването на продължителното му задържане и не са взели предвид дали има основателно подозрение дали той е виновен в престъпление, полицейския доклад с информацията, че се е явил доброволно пред властите и неговите аргументи, че не е имало риск да се укрие. Той претендира и, че в първото производство по обжалване съдията – председател на състава в Районен съд Сливница е бил пристрастен, защото преди това е произнасял решение срещу него в други производства. Накрая, Жалбоподателят претендира, че не е имал време и средства да се подготви за производството, тъй като му е бил отказан достъп до следственото дело.

84. Съдът припомня, че арестуваните или задържаните лица имат право на преразглеждане във връзка с процедурните условия и материално-правните условия, които са от значение за “законосъобразността”, по смисъла на Конвенцията, на лишаването му от свобода. Това означава, че компетентният съд трябва да разгледа “не само спазването на процедурните изисквания, поставени от [вътрешното право], но и основателността на подозрението, обосноваващо ареста и легитимността на целта, преследвана с ареста и последващото задържане”.

Съд, който разглежда жалба срещу задържане, трябва да предостави гаранции за съдебен процес. Производството трябва да бъде състезателно и трябва винаги да осигурява „равнопоставеност“ между страните, прокурора и задържаното лице. Равнопоставеността не е осигурена, ако на консултанта е отказан достъп до тези документи от следственото дело, които са от значение за ефективното оспорване на законосъобразността на задържането на клиента му (виж *Николова*, цитирано по-горе, § 58).

85. Съдът установява, че в настоящия случай, Районен съд Сливница разглежда и отхвърля първата жалба на жалбоподателя на следващата сутрин, след като тя е подадена, на 27 юни 2000 г., което е било потвърдено от Софийски окръжен съд на 3 юли 2000 г. (виж точки 18-19 и 21-22 по-горе).

86. По отношение на обхвата и характера на съдебния контрол за законосъобразността на задържането, Съдът установява, че – за разлика от други случаи срещу България, където властите се основават на законовите разпоредби, които изискват задържане в определени случаи – в настоящия случай националните съдилища са направили оценка и са взели предвид специфични факти и доказателства, на които са основали заключението си, че е имало вероятност Жалбоподателят да се укрие или да извърши отново престъпление. В частност, те отбелязват, че е имало други наказателни производства, образувани срещу него, че той е имал предварителна наказателна присъда, вече се е укривал във връзка с тези наказателни производства и е бил включен в резултат от това в списъка на лицата, обявени за национално издирване (виж точки 19 и 22 по-горе).

87. Въпреки, че има известна несигурност относно това дали Районният съд в Сливница е бил наясно, че Жалбоподателят се е явил доброволно пред властите на 26 юни 2000 г., няма съмнение, че Софийски окръжен съд е бил информиран за този факт, при вземането на решение по жалбата, подадена пред него (виж точки 19 и 22 по-горе).

88. Съдът също отбелязва, че първоначалното полицейско разследване или предварителното следствие е било образувано срещу Жалбоподателя въз основа на жалбата на бащата на жертвата (виж точки 7 и 8 по-горе) и че Софийски окръжен съд впоследствие установява, че е имало достатъчно доказателства, че жалбоподателят е извършил престъплението, в което е бил обвинен (виж точка 22 по-горе).

89. Съдът по-нататък установява, че жалбоподателят не е успял да обоснове жалбата си за това, че му е бил отказан достъп до определени документи от следственото дело, които са били съществени за целите на ефективното оспорване на законосъобразността на задържането му. Той отбелязва, че жалбоподателят просто е направил оплакване от факта, че му е отказан достъп до посоченото дело, но не претендира или твърди, че е имало определени документи, доказателства или факти в него, с които не е могъл да се запознае с цел да ги оспори ефективно, но до които прокуратурата е имала достъп и на които националните съдилища са се позовали при обосноваването на продължителното му задържане. В частност, в решението си от 3 юли 2000 г. Софийски окръжен съд основно се позовава на факта, че Жалбоподателят вече се е укривал по същото производство, и на наличието на друго висящо наказателно производство срещу него – информация, която е била известна на жалбоподателят или е била представена на заседанието в този ден и която той е оспорил (виж точка 22 по-горе). Нещо повече, адвокатката на жалбоподателя е използвала информацията, предоставена от прокуратурата в нейна

полза като е оспорила твърдението на прокуратурата, че клиента ѝ се е укривал от властите, като е показала, че на практика той е участвал в някои от другите производства срещу него (пак там). Съдът намира, че тази ситуация е различна от случаите, в които националният съд е постановил продължителното задържане на задържан като е цитирал и се е позовал на документи и информация, които са се съдържали в следственото или съдебното дело, до които на въпросния задържан не е бил даден достъп (виж, например, *Лами срещу Белгия*, решение от 30 март 1989 г., Серия А № 151, стр. 16-17, § 29; *Гарсия Алва срещу Германия*, № 23541/94, § 41, 13 февруари 2001 г.; *Шьопс срещу Германия*, № 25116/94, § 53, ЕСПЧ 2001-I; и *Лицов срещу Германия*, № 24479/94, § 48, ЕСПЧ 2001-I), или в които му е отказана възможност да се запознае с пледоариите и становищата на органите на прокуратурата (виж, например, *Николова*, цитирано по-горе, § 63; *Илижков*, цитирано по-горе, § 104; *Куйбишев срещу България*, № 39271/98, § 76, 30 септември 2004 г.; и *Трзаска срещу Полша*, № 25792/94, § 78, 11 юли 2000 г.). По този начин, той не намира, че при обстоятелствата по настоящия случай, невъзможността на жалбоподателя да прегледа следственото дело, което по принцип следва да бъде предоставено, е направило това производство по-малко състезателно.

90. По отношение на твърдяната пристрастност на съдията – председател на състава от Районен съд в Сливница, Съдът не намира индикация, че жалбоподателят е предявил възражение срещу назначаването му, нито е поискал да си направи отвод. Нито пък има някаква индикация, че жалбоподателят някога е повдигал този въпрос в жалбата си до Софийски окръжен съд.

91. В заключение, Съдът не намира, че при конкретните обстоятелства на настоящия случай производството пред националните съдилища във връзка с първата жалба на жалбоподателя не е било съобразено с гаранциите, дадени от член 5 § 4 от Конвенцията.

От това следва, че тези жалби са очевидно необосновани и трябва да бъдат отхвърлени в съответствие с член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

С. Жалба за липсата на изпълнимо право за търсене на обезщетение като жертва на арест или задържане в нарушение на разпоредбите на член 5 от Конвенцията

92. Правителството не представя отделни коментари или бележки по тази жалба, различни от тези във връзка с възражението му по неизчерпването, разгледано по-горе (виж точка 71 по-горе).

93. Жалбоподателят повтаря жалбата си и се позовава на практиката на Съда срещу България, в които са установени нарушения в подобни случаи.

94. Според практиката на Съда, член 5 § 5 е спазен, когато е възможно да се предяви искане за обезщетение по отношение лишаване от свобода, извършено при условия, които нарушават алинеи 1, 2, 3 или 4 от този член. Правото на обезщетение, установено в алинея 5 поради това предполага, че е било установено нарушение на някоя от другите алинеи, или от национален съд, или от институциите по Конвенцията. Ефективното възползване от правото на обезщетение, гарантирано от тази разпоредба, трябва да бъде осигурено с достатъчна степен на сигурност (виж *Ен. Си. Срещу Италия* [GC], № 24952/94, §§ 49 и 52, ЕСПЧ 2002-Х).

95. Съдът отбелязва, че жалбата по член 5 § 1 от Конвенцията е била отхвърлена поради неизчерпване на правните средства за защита по националното право. Установено е, че жалбата му по член 5 § 4 от Конвенцията е била очевидно необоснована и също така е била отхвърлена. По този начин, не е било установено от Съда, че задържането на жалбоподателя, в който и да е момент е било в нарушение на член 5 §§ 1 до 4 от Конвенцията, което би изисквало да съществува възможност за Жалбоподателя да може да предяви искане за обезщетение на национално равнище. Също така, Съдът отбелязва заключението си по отношение на член 5 § 1 от Конвенцията, че след 22 април 2005 г. жалбоподателят, с достатъчна степен на сигурност, би могъл да е предявил иск, и все още може, да предяви такъв, по член 2 от ЗОДОВ, за обезщетение на вреди от задържането в досъдебното производство в хода на прекратеното наказателно производство срещу него. В такъв случай, дължимото обезщетение по тази разпоредба, би било неотделимо от всяко обезщетение, на което той би имал право по член 5 § 5 от Конвенцията като последица от лишаването му от свобода в нарушение на алинеи 1 до 4 от нея (виж, *съответно*, Ен. Си., цитирано по-горе, § 57 и *Стайков срещу България*, № 49438/99, § 108, 12 октомври 2006 г.).

96. От това следва, че тази жалба е очевидно необоснована и трябва да бъде отхвърлена в съответствие с член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

IV. ОТНОСНО ТВЪРДЕНИТЕ НАРУШЕНИЯ НА ЧЛЕН 6 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

97. На последно място, жалбоподателят се оплаква по член 6 от Конвенцията относно твърдяната несправедливост на наказателното производство срещу него. Той се оплаква по член 6 § 3 (с) от Конвенцията, че му е било отказано правото да се среща и да се съветва с адвокатката си в деня на ареста му, 26 юни 2000 г., и, че не

му е било позволено да присъства на два разпита, проведени от полицията. Жалбоподателят се оплаква и по член 6 § 3 (d) от Конвенцията, че не е бил информиран, нито призован да участва в разпита на двама свидетели, проведен от полицията, докато е бил задържан. Той е направил подобни оплаквания относно твърдяната несправедливост пред националните съдилища в заседание по жалбите относно задържането му.

Съответната част от член 6 от Конвенцията предвижда.

“1. Всяко лице, при решаването на ... каквото и да е наказателно обвинение срещу него, има право на справедливо гледане на неговото делоот независим и безпристрастен съд, създаден в съответствие със закона...

...

3. Всяко лице, обвинено в извършване на престъпление, има минимум следните права:

(с) да се защитава ... като ползва адвокат по свой избор...;

(d) да участва в разпита или да изисква разпит на свидетелите, свидетелстващи против него...;”

98. Съдът отчита, че наказателното производство срещу жалбоподателя е било прекратено на 19 август 2002 г. (виж точка 17 по-горе). По този начин, той намира, че жалбоподателят не може повече да претендира, че е жертва на нарушение съгласно член 34 от Конвенцията, на правото му на справедлив процес във връзка с това наказателно производство (виж *Османов и Хюсеинов срещу България* (дек.), № 54178/00 и 59901/00, 4 септември 2003 г.; *Екс. срещу Великобритания*, № 8083/77, решение на Комисията от 13 март 1980 г., Сборник с решения и постановления 19, стр. 223 и *Егинлиоглу срещу Турция*, № 31312/96, Решение на Комисията от 21 октомври 1998 г.).

99. От това следва, че жалбите му по член 6 от Конвенцията относно твърдяната несправедливост на наказателното производство срещу него са очевидно необосновани и трябва да бъдат отхвърлени в съответствие с член 35 §§ 3 и 4 от Конвенцията.

100. Останалата част от жалбите, предявени по член 6 от Конвенцията, но свързани с разглеждането на първата му жалба срещу задържането му, вече са били разгледани във връзка с член 5 § 4 от Конвенцията (виж точки 82-91 по-горе).

V. ПРИЛОЖЕНИЕ НА ЧЛЕН 41 ОТ КОНВЕНЦИЯТА

101. Член 41 от Конвенцията предвижда:

“Ако Съдът установи, че е имало нарушение на Конвенцията или на протоколите към нея и ако вътрешното право на съответната Високодоговаряща страна допуска само частично обезщетение, Съдът, ако е необходимо, постановява предоставянето на справедливо обезщетение на потърпевщата страна.”

A. Вреди

102. Жалбоподателят претендира 12,000 евро (EUR) като обезщетение за твърдените нарушения на неговите права по Конвенцията.

103. Правителството не представя коментар по претенциите на жалбоподателя за обезщетение за вреди.

104. С оглед на обстоятелствата по настоящото дело и факта, че е установено нарушение само по отношение на член 13 във връзка с член 3 от Конвенцията (вж. точка 68 по-горе), Съдът, решавайки по справедливост, присъжда EUR 500 по това перо, заедно с всички данъци, които може да бъдат наложени на тази сума.

B. Разходи и разноски

105. Жалбоподателят иска и възстановяване на EUR 4,480 за 56 часа правна работа от неговия адвокат по производството пред Съда при почасова ставка от EUR 80. По представя споразумение за адвокатско възнаграждение между него и адвоката му.

106. Правителството не представя коментар по претенциите на жалбоподателя за плащане на разходи и разноски.

107. Съдът повтаря, че съгласно практиката му, жалбоподателят има право на възстановяване на неговите разходи и разноски само доколкото е доказано, че те са действително и по необходимост извършени и когато са разумни като размер. В настоящия случай, Съдът счита претендирания брой часове за прекомерен с оглед на това, че редица жалби на жалбоподателя бяха или обявени за недопустими или по тях не бе установено нарушение на Конвенцията (вж. точки 62, 81, 91, 96 и 99 по-горе). По този начин, той счита, че е необходимо значително намаление и на двете сметки. Вземайки предвид всички релевантни фактори, Съдът счита за основателно да присъди сумата от EUR 500 за разходи и разноски заедно с всички данъци, които може да бъдат наложени върху тази сума.

С. Лихва за забава

108. Съдът намира за уместно, лихвата за просрочване да е базирана на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка, към която следва да се добавят три процентни пункта.

КАТО ВЗЕ ПРЕДВИД ГОРЕПОСОЧЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ, СЪДЪТ

1. *Обявява* единодушно за допустими жалбите на жалбоподателя по членове 3 и 13 от Конвенцията, че той е бил подложен на нехуманно или унижително отношение в резултат на задържането му в ареста на Следствена служба – Сливница и че не е разполагал с ефективно правно средство за защита в това отношение;
2. *Обявява* останалата част от жалбата за недопустима;
3. *Решава* с четири гласа срещу три, че не е имало нарушение на член 3 от Конвенцията;
4. *Решава* с четири гласа срещу три, че е имало нарушение на член 13 във връзка с член 3 от Конвенцията;
5. *Постановява* единодушно
 - (а) че държавата-ответник трябва да плати на жалбоподателя, в срок от три месеца от датата, на която решението става окончателно, съгласно член 44 § 2 от Конвенцията, следните суми, които се конвертират в български лева по курса, валиден в деня на плащане:
 - (i) EUR 500 (петстотин евро) за неимуществени вреди;;
 - (ii) EUR 500 (петстотин евро) за разходи и разноски;
 - (iii) всички данъци, които може да бъдат наложени върху горните суми;
 - (b) че от изтичането на гореспоменатите три месеца до плащането се дължи обикновена лихва върху горните суми в размер, равен на пределната лихва по заеми на Централната европейска банка за периода на просрочие плюс три процентни пункта;
6. *Отхвърля* останалата част от претенцията на жалбоподателя за обезщетение по справедливост.

Изготвено на английски език и съобщено писмено на 26 юли 2007 г., в съответствие с член 77, §§ 2 и 3 от Правилника на Съда.

Клаудия ВЕСТЕРДИЙК
Секретар

Пеер ЛОРЕНЦЕН
Председател

Съгласно член 45 § 2 от Конвенцията и член 74 § 2 от Правилника на Съда, към решението са приложени следните особени мнения:

- (a) особено мнение на г-н П.Лоренцен, г-н К.Юнгвийрт и г-жа Йегер;
- (b) особено мнение на г-жа С.Ботушарова и г-н Р.Марусте.

P.L.
C.W.

СЪВМЕСТНО ЧАСТИЧНО ОСОБЕНО МНЕНИЕ НА СЪДИИ ЛОРЕНЦЕН, ЮНГВИЙРТ И ЙЕГЕР

Ние споделяме заключенията, до които стига решението във всяко едно отношение, с изключение на това, че не можем да се съгласим с мнозинството, че е имало нарушение на член 3 от Конвенцията.

В настоящото дело Съдът е установил, че жалбоподателят е държан за период от 23 дни в килия с площ от 6 квадратни метра под нивото на улицата и заедно с едно до четири други задържани лица. Поне 10 дни е имало пет задържани лица в килията, които по този начин са имали жилищна площ от само 1,22 квадратни метра за всеки от тях, срвн. § 47 от решението. Освен това през всичките 23 дни задържаните лица е трябвало един след друг да ползват една койка със същите покрити с бълхи завивки, за да спят – доколкото е било възможно да се спи изобщо, докато другите задържани лица следват различен дневен режим. Според нас, нито продължителността на задържането, нито фактът, че физическото или психично здраве на жалбоподателят очевидно не е било засегнато, може да оправдае задържането му при такива унижителни и нехуманни условия. Съответно е имало нарушение на член 3 от Конвенцията.

СЪВМЕСТНО ЧАСТИЧНО ОСОБЕНО МНЕНИЕ НА СЪДИИ БОТУШАРОВА И МАРУСТЕ

Ние се сме съгласно с мнозинството, че не е имало нарушение на член 3 от Конвенцията с оглед на задържането под стража на жалбоподателя в ареста на следствената служба в Сливница. Нашият подход обаче към свързаната приложимост и съответно установяването на нарушение на член 13 във връзка с член 3 на Конвенцията, се отклонява от този на мнозинството по следната причина.

Съдът често е заявявал в своята практика, че член 13 от Конвенцията се прилага само когато едно лице има „спорен иск“, че е жертва на нарушение на право по Конвенцията (вж., например, *Гойл и Райс срещу Обединеното кралство*, решение от 27 April 1988 г., Серия А № 131, стр.23, § 52; *Войджър Лимитид срещу Турция* (дек.), № 35045/97, 4 септември 2001 г.; и *Айвисън срещу Обединеното Кралство* (дек.), № 39030/97, 16 април 2002 г.).

С оглед на констатацията на съда в този случай, че отношението, което е предмет на жалбата, не отива отвъд прага на тежест по член 3 от Конвенцията и че не е имало нарушение на този член, ние считаме, че жалбоподателят не е имал „спорен иск“ за целите на член 13 от Конвенцията и че поради това последната разпоредба е неприложима (вж., *mutatis mutandis*, *Халфорд срещу Обединеното Кралство*, решение от 25 юни 1997 г., Доклади 1997-III, стр.1022, § 70 и *Рийнер срещу Bulgaria*, № 46343/99, § 159, 23 май 2006 г.).

Така ние считаме, че жалбата на жалбоподателя по член 13 във връзка с член 3 от Конвенцията следваше да бъде обявена за несъответстваща *ratione materiae* с разпоредбите на Конвенцията по смисъла на член 35 § 3 от Конвенцията и че тя следваше да бъде отхвърлена.